

BARNAVERNDARSTOFA

Skilgreiningar- og flokkunarkerfi í barnavernd

SOF

Höfundur:
Dr. Freydís J. Freysteinsdóttir

SKILGREININGAR OG FLOKKUNARKERFI Í BARNAVERND

HLUTI I. BARN SEM ÞOLANDI

Misfellur á umönnunar og uppeldisskilyrðum barna skiptist í tvo megin flokka, ofbeldi og vanrækslu. *Ofbeldi felur í sér athöfn sem leiðir til eða er líkleg til að leiða til skaða á þroska barns. Vanræksla felur í sér skort á nauðsynlegri athöfn, sem leiðir til skaða eða er líkleg til að leiða til skaða á þroska barns.*

1. VANRÆKSLA

Vanræksla skiptist í eftirfarandi flokka:

1. LÍKAMLEG VANRÆKSLA
2. VANRÆKSLA VARÐANDI UMSJÓN OG EFTIRLIT
3. VANRÆKSLA VARÐANDI NÁM
4. TILFINNINGALEG/SÁL RÆN VANRÆKSLA

1.1. LÍKAMLEG VANRÆKSLA

Foreldri hefur brugðist skyldu sinni til að sinna líkamlegum þörfum barns.

1.1.1.DÖFNUNARFEILL (FAILURE TO THRIVE)	1.1.2.FÆÐI ÁBÓTAVANT	1.1.3.KLÆÐNAÐI ÁBÓTAVANT
1.1.4.HREINLÆTI ÁBÓTAVANT	1.1.5.HÚSNÆÐI. ÁBÓTAVANT	1.1.6.HEILBRIGÐISÞJÓNUSTU ÁBÓTAVANT

1.1.1. DÖFNUNARFEILL (Failure to thrive)

Döfnunarfeill lýsir sér í mjög alvarlegu ástandi á börnum oftast undir árgömlum. Helstu einkenni eru þau að barnið þyngist ekki og lengist á við önnur börn, auk þess sem hreyfiþroski þess er langt undir meðaltals hreyfiþroska eðlilegra barna (undir fimmta prósentustigi). Í u.þ.b. 10% tilfella er orsökinn líffræðileg, t.d. alvarlegur nýrna-hjarta-eða heilagalli. Í öllum öðrum tilfellum er um að ræða afleiðingu á alvarlegri truflun í tengslum foreldra og barns sem kemur fram í alvarlegri líkamlegri og tilfinningalegri vanrækslu barnsins. Staðfesting á döfnunarfeil verður að koma frá lækni.

1.1.2. FÆÐI

Foreldri hefur ekki gefið barni fæði við hæfi eða nægilegt fæði sem nauðsynlegt er miðað við þroska þess, fyrir heilsu barnsins og velferð þess.

Barn missir oft og ítrekað úr máltíðir eða fær oft og endurtekið ekki nægilega mikinn mat. Dæmi eru eftirfarandi:

- Upplýsingar liggja fyrir um að barn fái ekki nægilega mikinn mat, t.d. barn biður nágranna oft og ítrekað um mat
- Barn fær oft og ítrekað ónægan eða óhollan mat miðað við aldur, þroskaskeið og líkamlegt ástand, sem veldur næringarskortu eða mikilli offitu. Staðfesting á næringarskortu eða offitu þarf að koma frá lækni. Miðað er við BMI stuðul 40 hjá börnum (gríðarleg offita). $BMI = \text{Þyngd}/\text{Hæð í öðru veldi}$. T.d. $67/(1,7)^2 = 23,2$
- Barn á unglingsaldri borðar óreglulega þannig að það hefur áhrif á heilsu þess og þroska eða fær ekki nægilega mikinn mat

1.1.3. KLÆÐNAÐUR

Foreldri gætir þess ekki að barnið sé klætt á fullnægjandi hátt miðað við heilsu þess og velferð. Dæmi eru eftirfarandi:

- Fatnaður barnsins of lítill eða of þröngur og veldur barninu óþægindum, t.d. of litlir skór sem meiða fætur barnsins
- Fatnaður barnsins er ekki nógu hlýr miðað við veður og barnið því ekki verndað gegn kulda á fullnægjandi hátt
- Barn á unglingsaldri klæðir sig í ósamræmi við veðurfar eða á þann hátt sem þykir ekki í samræmi við aðstæður

1.1.4. HREINLÆTI

Foreldri hefur ekki gætt þess að hreinlæti barns sé fullnægjandi fyrir heilsu þess og velferð. Hreinlæti er alvarlega ábótavant t.d. ef

- Barn er baðað svo sjaldan að það lykti
- Fatnaður barns er mjög óhreinn
- Barn er ekki tannburstað reglulega og tennur barnsins því mjög óhreinar
- Barn á unglingsaldri þrífur sig ekki

1.1.5. HÚSNÆÐI

Foreldri hefur ekki séð barni fyrir fullnægjandi húsnæði, sem nauðsynlegt er fyrir heilsu þess og velferð. Birtingarform geta verið:

- Ekkert húsnæði eða athvarf
- Óíbúðarhæft húsnæði
- Óhreinlæti, t.d. uppsafnaðar matarleifar, eða ekki hægt að ganga eðlilega um vegna drasls um alla íbúðina
- Líkamlegt öryggi barna í hættu, t.d. vegna þess að rafmagn er opið eða að það vantar öryggishlið við tröppur
- Skortur á nauðsynlegum nytjahlutum fyrir eðlilegt heimilishald, t.d. rafmagnu eða hita

1.1.6. HEILBRIGÐISÞJÓNUSTA

Foreldri sinnir ekki þörf barnsins fyrir heilbrigðisþjónustu. Dæmi um þetta er:

- Staðhæfing fagaðila í heilbrigðiskerfinu um að mælt hafi verið með tiltekinni meðferð barns sem foreldri hefur ekki fylgt eftir (nema að annar fagaðili hafi mælt með einhverju öðru sem stangast á við fyrirmæli hins)
- Staðhæfing fagaðila í heilbrigðiskerfinu um að barn hafi haft viðvarandi sjúkdóm eða verið í viðvarandi ástandi sem eðlilegt getur talist að þarfnist meðferðar sem ekki var veitt og ástand barnsins hefur því versnað

Ofantalin atriði eiga einnig við um geðheilbrigðisþjónustu sem barnið þarf á að halda.

Dæmi um þetta er:

- Staðhæfing frá fagfólki skóla eða öðru fagfólki sem sýnir að mælt er með mati á andlegri heilsu barns, t.d. greind eða geðrænu ástandi, vegna hegðunar barns, staðhæfinga þess eða útlits sem gefur til kynna sjáanlegan og verulegan skaða, sem foreldri hefur ekki sinnt.
- Greining fagaðila innan geðheilbrigðisgeirans á sálrænu ástandi barns og fyrirmæli um tiltekna meðferð t.d. lyfjagjöf, sem foreldri hefur ekki sinnt

1.2 VIÐEIGANDI UMSJÓN OG EFTIRLITI ÁBÓTAVANT

Foreldri veitir barninu ekki nauðsynlega umsjón og eftirlit og því hefur öryggi barns og velferð verið í hættu. Þetta á við þegar barnið hefur ekki líkamlega, andlega, sálræna, tilfinningalega eða praktíska burði til að vernda sig sjálft í aðstæðunum

1.2.1. Foreldri fylgist ekki nægilega vel með barni sínu	1.2.2. Barn er skilið eftir eitt án þess að hafa aldur og þroska til þess	1.2.3. Barn er skilið eftir hjá hæfum aðila en óeðlilega lengi
1.2.4. Barn er skilið eftir hjá óhæfum einstaklingi (þó ekki einstaklingi sem beitir börn ofbeldi)	1.2.5. Barn er skilið eftir hjá óhæfum einstaklingi sem beitir börn ofbeldi	1.2.6. Foreldri lýsir yfir vilja til að yfirgefa barn eða yfirgefur barn til frambúðar
1.2.7. Barn verður forsjárlaust vegna fráfalls eða hvarfs foreldris	1.2.8. Barn er ekki verndað og jafnvel í hættu vegna annarlegs ástands foreldris s.s. vímuefnaneyslu	1.2.9. Barni leyft eða hvatt til að taka þátt í ólöglegu eða ósiðlegu athæfi

1.2.1. Foreldri er til staðar en fylgist ekki nægilega vel með barni sínu þannig að það getur farið sér að voða. Það hefur ekki skynjað yfirvofandi eða mögulega hættu og hefur ekki gert fullnægjandi ráðstafanir til að vernda barn gegn skaða. Dæmi eru eftirfarandi:

Barn er skilið eftir á skiptiborði án viðverðu foreldra, í sundlaug/heitum potti eða öðrum álíka stað, þar sem lífi barns og heilsu er hætta búin. Barn er ekki fest tryggilega í bíl í bílstól eða með öryggisbelti eftir því sem við á eftir aldri barns.

Barn er skilið eftir í barnavagni fyrir utan heimili, veitingastað eða á öðrum stað og grætur án þess að heyrast í því eða því sinnt.

- 1.2.2. Barn er skilið eftir án eftirlits og án þess að hafa aldur og þroska til t.d. á heimili eða í bifreið.
- 1.2.3. Barn er skilið eftir hjá hæfum aðila en er ekki sótt á tilsettum eða umsömdum tíma, eða ekki er ákveðið hvenær barnið verði sótt og sá sem passar barnið telur sig hafa passað það óeðlilega lengi. Einnig getur verið um að ræða að barn sé óeðlilega mikið í pössun hjá mismunandi aðilum.
- 1.2.4. Barn er skilið eftir hjá óhæfum umönnunaraðila. Dæmi um það er t.d., ef sá sem annast á barnið hefur ekki aldur og þroska til að annast það, er þroskaheftur, í annarlegu ástandi vegna áfengis eða eiturlyfjaneyslu eða haldinn alvarlegum geðsjúkdómi sem gerir hann óhæfan til að annast barn.
- 1.2.5. Foreldri hefur viljandi fengið einhvern til að gæta barns sem vitað er, eða er sterklega grunaður um, að hafa beitt barn líkamlegu eða kynferðislegu ofbeldi (failure to protect). Viðkomandi þarf ekki að hafa verið dæmdur fyrir brotið, þar sem erfitt getur verið að sanna sekt og sýknun sannar ekki sakleysi.
- 1.2.6. Foreldri segist ekki vilja eiga barn sitt eða vilja losna við það, rekur það t.d. út af heimilinu. Foreldri skilur barn sitt eftir án þess að ætla að sækja það (abandon), t.d. úti á víðavangi, á veitingastað eða á almenningssalerni. Foreldri reynir að svipta sig lífi og er eitt um forsjá barnsins.
- 1.2.7. Barn verður forsjárlaust vegna fráfalls foreldra, vegna sjálfræðissviptingar foreldris eða foreldri er handtekið eða hverfur af öðrum ástæðum, þannig að það getur ekki sinnt umönnun barnsins.
- 1.2.8. Barn er ekki verndað og hætta búin vegna annarlegs ástands foreldra, sem getur komið fram á margan hátt. Dæmi eru:
  - a) Barn er látið verða vitni af annarlegu ástandi foreldris vegna mikillar áfengis- eða vímuefnaneyslu.
  - b) Barni er hætta búin þar sem foreldri keyrir með það í bíl undir áhrifum áfengis eða annarra vímuefna..
- 1.2.9. Barni er leyft eða jafnvel hvatt til þess að taka þátt í ólöglegu eða ósiðlegu athæfi, t.d. innbrotum, þjófnaði, áfengis-og vímuefnaneyslu eða vændi.

1.3. VANRÆKSLA VARDANDI NÁM

1.3.1. Mætingu barns í skóla ábótavant án inngríps foreldra	1.3.2. Barn ekki skráð í skóla eða missir mikið úr skóla vegna ólögðra ástæðna
1.3.3. Foreldrar sinna ekki ábendingum skóla um sérfræðiaðstoð fyrir barnið	1.3.4. Barn skortir ítrekað nauðsynleg áhöld til skólustarfs, t.d. bækur, leikfimisföt eða sundföt

1.3.1 Barn mætir illa í skóla og foreldrar láta það afskiptalaust.

1.3.2 Barn er ekki skráð í skóla eða missir mikið úr skóla vegna ólögðra ástæðna, t.d. af því það er að passa yngra systkini eða af því foreldri vaknar ekki til að koma barninu á réttum tíma í skólann.

- 1.3.3 Skóli vísar barni í greiningu vegna gruns um námsörðugleika eða í einhvers konar sértæka þjónustu vegna námsörðugleika sem foreldri sinnir ekki.
- 1.3.4. Barn skortir ítrekað nauðsynleg áhöld til skólastarfs, t.d. bækur, leikfimisföt eða sundföt.

1.4. TILFINNINGALEG/SÁLRÆN VANRÆKSLA

1.4.1. Foreldri vanrækir tilfinningalegar þarfir barns	1.4.2. Foreldri örvar hugrænan þroska barns ekki nægilega
1.4.3. Foreldri vanrækir félagsþroska barns	1.4.4. Foreldri setur barni ekki eðlileg mörk og beitir því ekki nauðsynlegum aga

- 1.4.1. Foreldri bregst seint og illa við tilfinningalegum þörfum barns síns þegar það þarfnast umönnunar eða stuðnings, t.d. þegar ungabarn grætur eða þegar barn þarfnast stuðnings foreldris vegna utanaðkomandi áfalls. Greinilegur skortur er á eðlilegri tengslamyndun foreldris og barns.
- 1.4.2. Foreldri örvar ekki hugrænan þroska barns. Foreldri sniðgengur tækifæri til að kenna barni og örva hugrænan þroska þess, lætur jafnvel eins og það hvorki heyrir í né sjái barnið. Sjálfstæði barns fær litla örvun og barnið því svo ofverndað að það hefur áhrif á þroska þess.
- 1.4.3. Foreldri örvar ekki félagslegan þroska barns heldur stuðlar að félagslegri einangrun fjölskyldunnar eða truflar ítrekað tilraunir barns til að vingast við jafnaldra.
- 1.4.4. Foreldri setur barni ekki eðlileg mörk og beitir því ekki aga. Þetta leiðir til þess að barnið sýnir ákveðinn hegðunarvanda, gengur illa í skóla og á í félagslegum erfiðleikum.

2. OFBELDI

Ofbeldi skiptist í eftirfarandi flokka:

1. TILFINNINGALEGT/SÁLRÆNT OFBELDI
2. LÍKAMLEGT OFBELDI
3. KYNFERÐISLEGT OFBELDI

2.1.TILFINNINGALEGT/SÁLÆNT OFBELDI

2.1.1. Foreldri sýnir viðvarandi neikvætt viðhorf og neikvæðar tilfinningar til barns.	2.1.2. Foreldri gerir óraunhæfar kröfur til barns miðað við aldur þess og þroska	2.1.3. Foreldri sér barn ekki sem sjálfstæðan einstakling eða fær barn til að sinna sínum sálrænu/tilfinningalegu eða líkamlegu þörfum (role reversal)	2.1.4. Barn verður vitni að ofbeldi milli foreldra
---	---	---	---

- 2.1.1. Foreldri leggur það í vana sinn að koma fram við barn á ómanneskjulegan eða niðurlægjandi hátt. Dæmi um slíkt eru eftirfarandi:
- Foreldri er sífelld að setja út á eiginleika barns, svo sem útlit þess eða skap
  - Foreldri er sífelld að setja út á það sem barnið gerir, t.d. heimalærdóm og heimilisstörf
  - Foreldri notar neikvætt hlaðin orð við barnið sitt, t.d. fífl, asni, hálfviti, o.s.frv.
  - Foreldri sendir barni rafræn skilaboð, t.d. í formi SMS skilaboða, þar sem andlegu ofbeldi eða kynferðislegu áreitni er beitt
- 2.1.2. Foreldri gerir of miklar kröfur til barns miðað við aldur þess og þroska, ætlast t.d. til þess að barn klæði sig sjálft áður en eðlilegt getur talist að barn klæði sig sjálft hjálparlaust.
- 2.1.3. Foreldri virðir ekki barn sitt sem sjálfstæðan einstakling, heldur fremur sem framlengingu á sjálfum sér. Barnið er notað til að fullnægja sálrænum/tilfinningalegum eða líkamlegum þörfum hans og snúast þá hlutverkin við (role reversal), þ.e. barnið sinnir sálrænum þörfum foreldris, fremur en að foreldri sinni sálrænum þörfum barnsins.
- 2.1.4. Barn verður vitni að ofbeldi milli annarra, t.d. líkamlegu eða kynferðislegu ofbeldi milli foreldra, foreldra gagnvart systkini, milli systkina barnsins eða barni/unglingi gagnvart foreldri.

2.2.LÍKAMLEGT OFBELDI

Líkamlegt ofbeldi á sér stað þegar barn er meitt viljandi. Í þessum tilvikum er mikilvægt að athuga samræmi frásagnar barnsins og foreldris um hvernig meiðslin atvikuðust. Dæmi um líkamlegt ofbeldi getur verið:

Slá barn með flötum lófa
Kýla barn með hnefa
Sparka í barn
Henda hlut í barn

Brenna barn t.d. með því að setja hönd eða fót í sjóðandi vatn, eða setja logandi sígarettu á húð þess
Binda barn niður svo það getur ekki losað sig
Hrista ungabarn eða slá því utan í vegg

Líkamlegt ofbeldi getur einnig komið fram á óbeinan hátt. Dæmi um slíkt eru eftirfarandi:

- Barni hefur verið byrjað eitur, gefið hættulegt lyf án læknisráðs, gefinn skemmdur matur eða látið borða eigin saur eða annað sem ætla má að geti skaðað barnið er verið því hættulegt
- Foreldri skáldar upp einkenni veikinda hjá barni, fer með barn til margra lækna til þess að fá fyrir það lyf eða lækniáðgerðir án raunverulegra veikinda (Munchausen syndrome by proxy).

Dæmi um sýnilega áverka sem barn getur hlotið vegna ofbeldis eru t.d.

Hrufl/skráma
Marblettir
Blaðra vegna bruna
Augnáverkar, t.d. aðskilin sjónhimna
Roði
Sár
Brunasár
Upphleyp svæði á húð, t.d. rák eftir barsmíð með belti
Ör eftir áverka

Dæmi um áverka sem geta mögulega ekki verið sýnilegir en sem fagaðili í heilbrigðiskerfi hefur greint hjá barni (listinn er ekki tæmandi):

Heilaskemmdir
Skemmdir á líffærum vegna vísvitandi eitrunar
Aflögun
Augnáverkar
Vísbendingar um tilraun til kæfingar
Sprunga í beini
Innri kviðarhols eða brjósthols meiðsli
Annar miðtaugakerfisskaði
Rifin hljóðhimna
Einkennamynstur barns sem hefur verið hrist eða skellt utan í eitthvað (Shaken baby syndrome)
Tognun á ökkla
Viðvarandi blæðing eða blóðkúla

Þegar grunur er um áverka af þessu tagi er nauðsynlegt að fara með barnið til læknis og fá nákvæma lýsingu frá fagaðila í heilbrigðiskerfi á meiðslum og faglegt álit hans á orsökum meiðslanna.

2.3. KYNFERÐISLEGT OFBELDI

Kynferðislegt ofbeldi gagnvart barni felur í sér:

- *Kynferðislega athöfn gagnvart barni eða með barni innan 14 ára aldurs með eða án vilja barnsins.*
- *Kynferðislega athöfn gagnvart eða með barni 14 ára eða eldra án vilja barnsins*

Helstu þættir kynferðislegs ofbeldis sem hafa áhrif á afleiðingar fyrir barn eru:

- 1) hversu alvarlegt það er (hversu langt er gengið),
- 2) hversu nákominn gerandi er (t.d. hvort hann er innan eða utan heimilis),
- 3) tímabil sem það stendur yfir (dagar, mánuðir, ár),
- 4) tíðni (hve oft varð barnið fyrir kynferðislegu ofbeldi).
- 5) aldur barns

Hér er flokkunin þó einungis eftir alvarleika og er flokkuninni skipt í þrjú stig. Undir hverju stigi eru tekin dæmi (listinn er ekki tæmandi):

1. stig:

Munnmök forsjáraðila við barn eða munnmök barns við forsjáraðila
Samfarir forsjáraðila og barns (í leggöng eða endaparm)

2. stig:

Þukl innan klæða á kynfærum og svæðum nálægt kynfærum barns, t.d. brjóstum, maga, rassi og lærum
Barn fengið til að þukla eða káfa innan klæða á einhverjum fullorðnum t.d. á kynfærum, svæðum nálægt kynfærum, s.s. brjóstum, maga, rassi og lærum

3. stig:

Einhver sýnir barni kynfæri sín
Barn er látið horfa á kynferðislegar athafnir
Einhver horfir á kynfæri barns eða á barn þegar það er fáklætt, t.d. þegar barn fer á salerni, í bað eða er í rúmi sínu, eða fær barnið til að fækka klæðum í þeim tilgangi að örva sig eða barnið kynferðislega
Þukl og káf utan klæða á kynfærum og svæðum nálægt kynfærum þess, t.d. brjóstum, maga, rassi og lærum
Barn fengið til að þukla eða káfa á fullorðnum einstaklingi utan klæða, á kynfærum og svæðum nálægt kynfærum, t.d. brjóstum, maga, rassi og lærum
Teknar eru myndir af barni í þeim tilgangi að örva aðra kynferðislega
Klámefni sem er vísitandi haft í návist barns eða sýnt barni, t.d. klámblöð, myndbönd sem innihalda klám eða klámefni á vefnum
Klúrir brandarar sagðir í návist barns
Barni send klúr SMS skilaboð

3. HEILSA EÐA LÍF ÓFÆDDIS BARNIS Í HÆTTU

3.1. ÁFENGI EÐA ÖNNUR VÍMUEFNI Í LÍKAMA BARNIS.

Móðir sem gengur með barn hefur neytt áfengis eða annarra vímuefna sem finnast hjá móður á meðgöngu eða í barni eftir að það fæðist (fetal alcohol syndrome). Dæmi um vímuefni eru:

- Áfengi
- Kókaín
- Heróín
- Amfetamín
- E-töflur
- Maríjúana
- Samsett eða blönduð ólögleg lyf

3.2. HEILSU BARNIS Í MÓÐURKVIÐI ER HÆTTA BÚIN VEGNA NÆRINGARSKORTS,

þar sem móðir sinnir því ekki að næra sig og um leið barn sitt. Staðfesting á næringarskortum þarf að koma frá lækni.

Oft á tíðum fara ofantaldir tveir þættir saman.

3.3. HEILSU BARNIS Í MÓÐURKVIÐI ER HÆTTA BÚIN VEGNA OFBELDIS AF HÁLFU MAKA VERÐANDI MÓÐUR.

Móðir slítur ekki sambandi við ofbeldisfullan maka, þrátt fyrir að heilsu og þroska barns í móðurkviði sé hætta búin vegna endurtekinna barsmíða af hálfu makans gagnvart verðandi móður.

HLUTI II. ÁHÆTTUHEGÐUN BARNA

4.1. Neysla barns á vímuefnum	4.2. Barn stefnir eigin heilsu og þroska í hættu	4.3 Afbrot barns, t.d. útivistartími ekki virtur, vergangur, strok, innbrot og skemmdarverk
4.4 Barn beitir annað barn eða fullorðinn einstakling líkamlegu eða kynferðislegu ofbeldi	4.5 Erfiðleikar barns í skóla, skólasókn áfátt	

4.1. GRUNUR UM NEYSLU BARNS Á ÁFENGI EÐA VÍMUEFNUM

Dæmi um vímuefni önnur en áfengi eru sniff af lími, e-pillur, kókaín, LSD, amfetamín, maríjúana, hass, heróín. Einnig getur verið um að ræða lyf úr apóteki sem tekin eru inn í of stórum skömmtum með því markmiði að komast í vímu, t.d. sjóveikistöflur, magnlytöflur, rítalín og þunglyndislyf.

4.2. BARN STEFNIR EIGIN HEILSU OG ÞROSKA Í HÆTTU

Barn sýnir tilburði til að skaða sjálf sig, t.d. með því að veita sjálfu sér áverka, reyna að svipta sig lífi, eða vera haldið alvarlegri átröskun.

4.3. GRUNUR UM AFBROT BARNS

Dæmi um afbrot t.d. að útivistartími er ekki virtur, barn er á vergangi eða hefur strokið, barnið tekur þátt í innbrotum, skemmdarverkum og þjófnaði.

4.4. BARN BEITIR ANNAÐ BARN EÐA FULLORÐINN EINSTAKLING LÍKAMLEGU EÐA KYNFERÐISLEGU OFBELDI

Sjá skilgreiningar og dæmi undir ”Líkamlegt ofbeldi” og ”Kynferðislegt ofbeldi”.

4.5. ERFIÐLEIKAR BARNS Í SKÓLA, SKÓLASÓKN ÁFÁTT

Barn mætir illa í skóla, sinnir illa heimalærdómi eða mætir ekki með áhöld sem nauðsynleg eru í skóla, þrátt fyrir að foreldri reyni eftir bestu getu að stuðla að því að barnið sinni námi sínu á eðlilegan hátt.